

MATURA Z NOWINAMI 2020

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

CZAS PRACY: 170 minut

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 70

Instrukcja dla zdającego

- 1.Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
- 2.Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
- 3.Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
- 4.Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
- 5.Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
- 6.Możesz korzystać ze słownika poprawnej polszczyzny i słownika ortograficznego.

KOD

--	--	--

--

IMIĘ I NAZWISKO*

*nieobowiązkowe

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst do zadań 1.- 6.

Michał Rusinek
Jak zostać pisarzem

Ilość porad internetowych oraz drukowanych poradników dotyczących tego, jak zostać pisarzem, wskazuje na ogromne zainteresowanie tym zawodem. To dość zdumiewające w kraju, w którym tak niewiele osób czyta, a więc i -siłą rzeczy- niewiele kupuje książki. Być może odpowiedzialność za to zainteresowanie ciąży na mediach, które od czasu do czasu publikują rankingi najlepiej zarabiających pisarzy na świecie, podają milionowe nakłady ich książek oraz przychody z ekranizacji czy też pokazują zdjęcia pałaców, w których autorzy ci mieszkają. Media lubią liczby. Kiedy Wisławie Szymborskiej przyznano Literacką Nagrodę Nobla, jakiś dziennikarz napisał, że opublikowała ona około 200 wierszy i otrzyma za nie około miliona dolarów. Niejeden jej rodak obliczył więc, że daje to sumę około 5 tysięcy dolarów za wiersz, a taki wiersz to przecież krótka forma, na oko dość łatwa. Bardziej dociekliwi przekonali się, jak kiepski interes zrobił na Noblu Czesław Miłosz: po pierwsze, napisał o wiele więcej wierszy; po drugie w latach osiemdziesiątych Fundacja Noblowska jakoś źle inwestowała kapitał swojego założyciela, bo nagroda była o wiele niższa.

Kiedy jednak przyjrzymy się temu, jak niewielu piszących odnosi sukces, a jak wielu ledwie wiąże koniec z końcem, sensowność wybierania tej akurat drogi zawodowej wydaje się umiarkowana. Tyle że tego typu rachunek prawdopodobieństwa jest o wiele mniej medialny niż wspomniane rankingi.

Może też być tak, że Polak nie myśli matematycznie i racjonalnie (notabene, wiele na to wskazuje). Działa na niego magia i prestiż zawodu. Ma w pamięci Wernyhorę i programy telewizyjne, w których pisarze wypowiadają się na każdy temat. Też by tak chciał. I mógł. Tylko jak to zrobić? Sięgnąć do światłych porad, oczywiście!

Właściwie można by było poprzestać na poradach wspomnianych noblistów: Miłosz twierdził, że pisać należy rzadko i niechętnie. Szymborska- że najważniejszym sprzętem w domu pisarza powinien być kosz na śmieci.(...)Na fundamencie tych porad trudno jednak zbudować jakikolwiek poradnik, bo podważają one w ogóle sensowność poradników. Co robi ludzkość, jeśli zdanie wypowiedziane przez autorytet w jakiejś dziedzinie nie pasuje jej do obrazka? To proste: traktuje owo zdanie niedosłownie. Mówi, że to taka metafora, alegoria albo po prostu anegdota. Ha, ha, ha. I pisze kolejny poradnik, jak zostać pisarzem.

Na podstawie: Michał Rusinek, *Jak zostać pisarzem* (w:) *Niedorajda, czyli co nam radzą poradniki*, Warszawa 2019, s.75-76

Zadanie 1. (0–2)

a) Tekst napisany jest stylem:

- A. artystycznym.
- B. politycznym.
- C. publicystycznym.
- D. popularnonaukowym.

Podkreśl poprawną odpowiedź.

b) Które cechy tego stylu charakteryzują tekst? Podkreśl TAK, jeśli wskazaną cechę można temu tekstowi przypisać, a NIE – jeśli cecha w tekście nie występuje.

Nasylenie terminologią naukową	TAK	NIE
Emocjonalne zaangażowanie autora	TAK	NIE
Występowanie słownictwa potocznego	TAK	NIE
Nagromadzenie wyrazów o znaczeniu abstrakcyjnym	TAK	NIE
Tekst wpływa na czytelnika, pobudza do reakcji	TAK	NIE

Zadanie 2. (0-2)

Znajdź w tekście i wpisz do tabelki po jednym wskaźniku zespolenia (spójniku bądź zaimku) pełniącym w tekście wskazaną funkcję. Podaj przykłady zdań złożonych, w których wystąpiły te wskaźniki.

funkcja	wskaźnik zespolenia	przykład zdania z tekstu
wprowadzenie zdania podrzędnego, które zawiera uzasadnienie sądu		
wprowadzenie zdania podrzędnego dookreślającego rzeczownik ze zdania nadrzędnego		
wprowadzenie zdania podrzędnego wskazującego na umiejscowienie w czasie treści zdania nadrzędnego		

Zadanie 3.(0-3)

a) Stwórz definicję słowa autorytet.

autorytet-.....

b) Jak według autora tekstu ludzie reagują na wypowiedzi autorytetów? Wyjaśnij na podstawie akapitu 4.

.....

.....
.....

c) Którą z osób ze świata kultury/nauki/sztuki i dlaczego mógłbyś uznać za autorytet?

.....
.....
.....

Zadanie 4. (0-1)

W jaki sposób według autora media manipulują informacjami dotyczącymi pisarzy?

.....
.....

Zadanie 5. (0-1)

Napisz, o jakiej sprzeczności mówi autor w akapicie 1.

.....
.....

Zadanie 6. (0-3)

Napisz streszczenie tekstu M. Rusinka liczące 40-60 słów.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tekst do zadań 7.- 11.

Olga Tokarczuk

Lalka i perła

(...)Wokulski uwikłany w emocjonalne, ambicjonalne, prestiżowe, społeczne i historyczne konteksty, gubi się w nich; myli siebie ze swoimi maskami. To prawda, jest neurotyczny. Jest także bardzo wyraźny, mocny, szczególny, mimo swoich sprzeczności. Jest chodzącym potencjałem, mimo całej niewiedzy o sobie. Pojawia się w powieści jako człowiek o solidnym, zintegrowanym ego. To człowiek skuteczny, człowiek, który wie, czego chce. Inteligentny, przystosowany, społeczny, wrażliwy. Gotowy do drogi. Tak, Wokulski jest skomplikowany.

Gdyby przyjrzeć się chłodnym okiem tej postaci, okaże się, że ma ona czasami tendencje do dysponowania ludźmi, jakby byli przedmiotami. Nawet jeżeli motywacja jest altruistyczna i działania podjęte są dla dobra innych- to przypominają pociąganie za sznurki. Taka „demiurgiczna” postawa wobec innych pozwala zachować dystans do przedmiotu dobroczynnych poczynań.

Wokulski prawie nigdy nie okazuje uczuć i poza miłością do Izabeli prawie nigdy się do nich sam przed sobą nie przyznaje. Zamiast tego - działa. A jednak wiemy, że motywacja jego posunięć jest w przeważającej mierze emocjonalna. Może dlatego charakterystyczne są dla niego nagłe zmiany decyzji, nastrojów i percepcji, chłód i gorączka. Miewa myśli samobójcze z powodu niskiego poczucia własnej wartości, ale przecież widzi się zawsze trochę lepszym od innych. Ma potężną potrzebę samodoskonalenia się. Jest skryty, nawet dla najbliższych.

Wokulski jest istotą w jakiś umowny sposób pozbawioną dzieciństwa. (...) Rodzi się w tej powieści jako homunkulus - od razu gotowy. Zjawia się w czwartym rozdziale. Wraca z jakiegoś tajemniczego Wschodu. Wraca na podbój. Od razu pyta o Izabelę, którą przedtem tylko raz widział w teatrze. Upór godny podziwu. Obsesja, która czyni bohaterów literackich najbardziej interesującymi.

Gdyby poczuć się przez chwilę psychologiem, można by określić na podstawie przypadku bohatera *Lalki* pewną jednostkę diagnostyczną- „syndrom Wokulskiego”. Polegałby on na przeświadczeniu, że miłość, przyjaźń, szacunek innych można otrzymać tylko za to, co się robi, a nie za to, kim się jest. Określają mnie moje uczynki; działam, więc jestem. U podstaw takiego przekonania z pewnością leży poczucie niskiej wartości, które musiało powstać bardzo wcześniej, dotyczy bowiem dziecięcego „ja”. To tęsknota za miłością bezwarunkową, naturalną i spontaniczną, tęsknota za prostym zachwytem sobą, głębokim fizycznym i psychicznym zadowoleniem z faktu, że się po prostu jest. Gdyby się tego stanu w dzieciństwie doświadczyło, miałoby się potem ogromny zapas samoakceptacji, który powinien wystarczyć na całe życie. W innym przypadku trzeba się wciąż wykazywać, trzeba sobie działaniem i osiągnięciami wyrobić prawo do istnienia.

Dramat Wokulskiego bierze się z kompletnego przemieszania dwóch porządków, dwóch światów wartości. W tej konfuzji ma swój udział szczególna epoka, w której przyszło mu żyć. Epoka, w której już obumarły dobrze znane wcześniej drogi religijnego poznania, nie istnieją już uniesienia romantyczne.(...) Jest to czas, który ostatecznie wypowie się językiem racjonalizmu i scjentyzmu i który w laboratoriach naukowych ulokuje nadzieje zmiany świata na lepsze.

Wokulski jednak przeczuwa istnienie jakiegoś porządku, a jego ślepe dążenie w tym kierunku jest spontaniczne, naturalne. Nie jest świadomy tego, czego doświadcza. Nie potrafi dostrzec, że w jego obsesji celem nie jest kobieta, jakkolwiek byłaby piękna. Wokulski nie zna siebie, dopiero siebie krok po kroku poznaje. Historia opowiedziana w *Lalce* jest historią tego samopoznawania się.

Na podstawie: Olga Tokarczuk, *Lalka i perła*, Kraków 2001. s.34-37

Zadanie 7.(0-2)

Przeczytaj akapit 5. i sformułuj odpowiedzi

przyczyna niskiego poczucia wartości Wokulskiego-

.....

konsekwencja niskiego poczucia wartości-

.....

termin, jakim Tokarczuk nazwała przypadek Wokulskiego-

.....

Zadanie 8.(0-2)

Co oznacza sformułowanie z 1. akapitu, że Wokulski jest neurotyczny? Wyjaśnij pojęcie oraz podaj konkretny przykład z utworu na potwierdzenie tej cechy bohatera.

.....

.....

.....

Zadanie 9.(0-2)

a) Na czym polega dwoistość działań podejmowanych przez Wokulskiego (akapit 2.)

.....

.....

b) Uzupełnij tabelkę konkretnymi informacjami z powieści dotyczącymi pomocy (akapit 2.), jakiej udzielał Wokulski.

udzielona pomoc	wytłumaczenie-konkretne informacje z powieści
pomoc Wysockiemu	
zadbanie o przyszłość prostytutki	

przeniesienie mieszkania przyjaciela	
--------------------------------------	--

Zadanie 10. (0-1)

W jakim znaczeniu zostało użyte słowo konfuzja w akapicie 6.?

- A. konfuzja w kontekście onieśmienia,
- B. konfuzja w kontekście zakłopotania,
- C. konfuzja w kontekście dużego zdziwienia,
- D. konfuzja jako kłopotliwa sytuacja.

Podkreśl poprawną odpowiedź

Zadanie 11.(0-1)

Do wymienionych w akapicie 1. cech Wokulskiego dopisz po jednym synonimie.

inteligentny-.....

skuteczny-.....

wrażliwy-.....

Zadanie 12. (0-50)

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Czym może być przeszłość dla kształtowania relacji międzyludzkich ?Rozważ problem na podstawie podanego fragmentu „Wesela”, całego dramatu oraz innego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Wesele, akt I, scena 30.

PAN MŁODY

Jak się kłóca, jak się łają!

GOSPODARZ

Ha! temperamenta grają!
Temperament gra, zwycięża;
tylko im przystawić oręża,
zapalni jak sucha słoma;
tylko im zabłysnąć nożem,
a zapomną o imieniu Bożem -
taki rok czterdziesty szósty -
przecież to chłop polski także.

PAN MŁODY

A jakże to okropne, jakże...

GOSPODARZ

Do dziś chwałą sobie te zapusty.

PAN MŁODY

Znam to tylko z opowiadań,
ale strzegę się tych badań,
bo mi trują myśl o polskiej wsi:
to byli jacyś psi,
co wody oddechem zatruli,
a krew im przyrosła do koszuli.
Patrzę się na chłopów dziś...

GOSPODARZ

To, co było, może przyjs -

PAN MŁODY

Myśmy wszystko zapomnieli;
mego dziadka piłą rznąli...
Myśmy wszystko zapomnieli.

GOSPODARZ

Mego ojca gdzieś zadźgali,
gdzieś zatłukli, spopychali;
kijakami, motykami
krwawiącego przez lód gnali...
Myśmy wszystko zapomnieli.

PAN MŁODY

Jak się to zmieniają ludzie,
jak się wszystko dziwnie plecie;
myśmy wszystko zapomnieli:
o tych mękach, nędzach, brudzie;
stroimy się w pawie pióra.

GOSPODARZ

At, odmienia nas natura;
wiara, co jest jeszcze w ludzie,
że coś z tego przecie będzie;
rok w rok idziem po kolędzie
i szukamy, i patrzymy,

że się tak w tych zbożach tonie;
choć gleba może licha,
nie trza ustępować z drogi:
były bogi, będą bogi;
wiara jeszcze jakaś w ludzie.(...)

Na podstawie: Stanisław Wyspiański, *Wesele*, Kraków 2004 r., s.56-57

Temat 2. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i uzasadnij ją. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Julia Hartwig¹

Spotkanie

W Parku Brooklyńskim rojno
Od jedwabnych chałatów² i czarnych kapeluszy
Pod kwitnącymi drzewami
Przesuwają się w otoczeniu rodzin łagodni i skupieni
Jak w powolnym filmie który się śni
Są właśnie świąteczne dni
Passover³
Odświętnie ubrane dzieci
Młodzieńcy i mali chłopcy w myckach⁴
Na jasnych i ciemnych włosach
Dziewczęta w odświętnych sukienkach
W których wyglądają jak angielskie królewiątka
Moi piękni Żydzi! Patrzę na was poprzez szmat własnego życia
w którym zawarła się również wasza historia
Nie takich widziałam was
pędzonych ulicami Lublina i Warszawy
w najokrutniejszym czasie zagłady

¹ Julia Hartwig (ur. 1921 w Lublinie- zm. 2017 w Gouldsboro/Pensylwania)-poetka, eseistka; autorka zbiorów liryków i miniatur prozą o tematyce egzystencjalnej; tłumaczka m.in. poezji francuskiej.

² chałat- długie okrycie wierzchnie przypominające płaszcz, noszone zwłaszcza przez Żydów we wschodniej Europie.

³ Passover- Pesach, gr. Pascha; w judaizmie najważniejsze święto, obchodzone na pamiątkę wyjścia Izraelitów z egipskiej niewoli

⁴ mycka- mała, okrągła czapeczka bez daszka, zakrywająca tylko wierzch głowy, noszona przez żydowskich mężczyzn

Widzieć was tu
spacerujących bezpiecznie wśród kwiatów i zieleni
to dla świadka tamtych dni moment ukojenia
1998

Na podstawie: Julia Hartwig, „Spotkanie” w: *Nowe lustra świata*, Warszawa 2014, s.276

Wypracowanie na temat nr.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of 22 horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a template for writing.

A series of 20 horizontal dotted lines for writing.

Brudnopis (nie podlega ocenie)